

Bogdan Dolenc

GLAVNE ZADAĆE I GLAVNE POTEŠKOĆE NA KOJE DANAS NAILAZI EKUMENSKO VIJEĆE CRKAVA

Doc. dr. sc. Bogdan Dolenc

UDK: 261.8 EKUMENSKO VIJEĆE CRKAVA

Pregledni rad

Ekumensko vijeće Crkava (EVC) formalno je osnovano 23. kolovoza 1948. u Amsterdamu. Uvodno bogoslužje toga prvoga svjetskog skupa odvijalo se u Nieuwe Kerku uz nazočnost 147 izaslanika Crkava iz 44 zemlje. Zastupljeni su bili anglikanci, stari katolici, neke pravoslavne te skoro sve evangeličke Crkve. Očigledna je bila odsutnost dviju velikih Crkava: rimokatoličke i ruske pravoslavne Crkve. EVC izraslo je iz dviju predratnih ekumenskih organizacija (*Faith and Order, Life and Work*). Rat je donio tragične podjele u svijetu, koji je zvao na radikalnu pomirbu. Tome su trebale doprinijeti i kršćanske Crkve. Prvi generalni tajnik EVC Willem Visser 't Hooft upozorio je da se ne radi o osnivanju »Nadcrkve« (»Super-Church«), već o tome da Crkve zajedno rade na promjenama. »Ovo Vijeće ne osnivamo zato da bismo sudjelovali u borbi za vlast. Osnivamo ga u duhu poniznosti, jer nismo uspjeli biti jedna Crkva.«¹ Na pitanje kakvo je značenje toga dokumenta u povijesti ekumenizma Visser 't Hooft odgovara: »Crkve su same na se preuzele odgovornost za ekumenski pokret i taj je pokret dobio čvrst temelj u sveukupnom daljem životu Crkava.«²

Ključne riječi: Crkva, dijalog, ekumenizam.

* * *

1. Današnje stanje Ekumenskog vijeća Crkava

EVC i danas je najveća i najviđenija zajednica Crkava koja je dala snažan pečat ekumenskom pokretu u 20. stoljeću, a raste i dalje. Sebe razumije kao »zajednicu« ili »obitelj Crkava« (fellowship of churches) koja ispovijeda vjeru u Gospodina Isusa Krista kao Boga i

1 WCC fellowship's 60th anniversary - Making a difference together then and now; vidi: http://www.africamission-mafr.org/coe_geneve2008.htm (10.10.2009).

2 W. A. Visser 't HOOFT, *The Genesis of the World Council of Churches*, u: R. ROUSE - S. Ch. NEILL, *A History of the Ecumenical Movement 1517 - 1948*, 4th ed., WCC, Geneva, str. 721.

Spasitelja u skladu sa Svetim pismom, nastojeći zajednički ostvariti poziv u slavu jednoga Boga, Oca, Sina i Duha svetoga. Vijeću danas pripada 349 Crkava i denominacija iz više od 110 zemalja širom svijeta: čine ga većina pravoslavnih Crkava, staro-orijentalne Crkve, velik broj denominacija koje proizlaze iz tradicije protestantske reformacije (anglikanci, baptisti, luteranci, metodisti, reformirani) kao i mnoge ujedinjene (united) i nezavisne (independent) Crkve. Vijeće tako predstavlja oko 550 milijuna kršćana iz cijeloga svijeta. Dok je većina Crkava-osnivačica dolazila iz Evrope i Sjeverne Amerike danas ih većina dolazi iz Afrike, Azije, s Kariba, iz Latinske Amerike, sa Srednjega Istoka i s područja Pacifika. Ruska pravoslavna Crkva postala je članicom 1961. Rimokatolička Crkva nije članica Vijeća, ali surađuje s njim na mnogim područjima i punopravna je članica komisije za vjeru i crkveno uređenje (*Faith and Order*) te komisije za misije i evangelizaciju (*Mission and Evangelism*). Generalni tajnik EVC od 2003. metodistički je pastor dr. Samuel Kobia iz Kenije.

EVC danas se sa zadovoljstvom obazire na kršćansko svjedočenje koje se ostvarivalo posljednjih desetljeća. Nabrojimo neke njegove glavne zasluge: doprinijelo je osnivanju Ujedinjenih naroda i tekstu Opće deklaracije o ljudskim pravima; obavilo je temeljni teološki posao o krštenju, euharistiji, crkvenoj službi te o teologiji misija; dignulo je proročki glas u pitanjima održivog razvoja, rasizma, međureligijskog dijaloga i klimatskih promjena i prije nego što su se ta pitanja pojavila u javnoj diskusiji.

Slaveći svoj jubilej EVC ne spava na lovorikama dosadašnjih uspjeha, već se okreće prema budućnosti u želji da se uhvati u koštac sa izazovima 21. stoljeća. Svijet s kojim se susreće nakon šezdeset godina postojanja u političkom je, gospodarskom i religioznom pogledu potpuno drugačiji od svijeta nakon drugoga svjetskog rata. Prema gledanjima poznavatelja najveći uspjeh Vijeća nije ostvarivanje brojnih programa ili objava dokumenata, već u tome da Crkve ostaju zajedno, da, unatoč svemu što ih još razdvaja, ustrajavaju u međusobnom zajedništvu (fellowship). »Odnosi koji su se uspostavili između Crkava najveći su uspjeh EVC. Ne radi se pritom o jedinstvu u strogom smislu riječi, već o formiranju zajedničkog na-

sljeđa, zajedničkih navika i zajedničke svijesti – slično kao što se to događa u obitelji.«³

Na svom posljednjem svjetskom skupu (General Assembly) u veljači 2006. u Porto Alegreu (Brazil) sudionici su utvrdili da se EVC nalazi usred procesa transformiranja. Između predstavnika protestantskih i pravoslavnih članica odvija se živahna razmjena, a pojavljuju se i razmišljanja o proširenju zajednice. Bliska suradnja s rimokatoličkom Crkvom odvija se već više od četrdeset godina unutar komisije Vjera i crkveno uređenje (*Faith and Order*), preko Mješovite radne skupine (*Joint Working Group*) te u okviru različitih programskih inicijativa. Velik se napredak pokazao osobito prilikom nekih događaja od kojih spominjemo sljedeće: 2. vatikanski koncil; doktrinalna zbližavanja na temelju dokumenta *Krštenje, euharistija i crkvene službe*; mnogi dvostrani dijalozi koji su doveli do ključnih suglasja, kao što je katoličko-luteranska zajednička izjava o opravdanju (1999), koja je nadahnula daljnji dijalog sa Svjetskim savezom reformiranih Crkava i Svjetskim metodističkim vijećem. EVC podržavalo je dvostrane dijaloge, organiziralo višestrane djelatnosti i objavilo brojna izvješća u seriji knjiga Napredak u sporazumijevanju (*Growth in Agreement*).⁴

EVC trudi se da se stvori »ekumenski prostor« u kojem bi se međusobni odnosi trebali provjeravati i razvijati. Služi Crkvama u njihovom holističkom poslanju u odnosu prema svijetu i jača jedinstvo ekumenskog pokreta. Njegov osnovni dokumenat (Constitution) to izražava ovako: »EVC Crkve su osnovale da služi jednom ekumenskom pokretu.«⁵ Usmjerava sadašnji i budući razvoj ovoga pokreta. U izjavi koja je nastala na skupu u Porto Alegreu i nosi naslov *Pozvani da budemo jedna Crkva* zadaće Vijeća ovako su opisane: »EVC u svojoj povijesti bilo je privilegirano oruđe preko kojega

3 Tako se izrazio nekoć vodeći ekumenski djelatnik iz Atije; vidi: Ökumenischer Rat der Kirchen - Feature vom 28. Januar 2008 (Sara Speicher); <http://www.schattenblick.de/infopool/religion/christen/rckir570.html> (10.10.2009).

4 S. KOBIA, Address to the 19th World Methodist Council, vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/22-07-06-address-to-the-19th-world-methodist-council.html> (10.10.2009).

5 *Purposes and Functions of the WCC*; vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/assembly/porto-alegre-2006/1-statements-documents-adopted/institutional-issues/constitution-and-rules-as-adopted.html> (10.10.2009).

su Crkve jedna drugoj mogle govoriti i jedna drugu slušati kad su se hvatale u koštac s pitanjima koja su za nju izazov i koja ugrožavaju čovječanstvo. Crkve, uključene u ekumenski pokret kroz višestrane i dvostrane dijaloge hvatale su se u koštac s pitanjima u kojima se razlikuju (divisive questions).⁶ Produbljivanje zajedništva (fellowship) između Crkava-članica, širenje sudjelovanja u ekumenskom pokretu i osiguravanje veće povezanosti tri su glavne dimenzije uloge EVC u odnosu prema članicama i prema ekumenskom pokretu u širem smislu riječi.

2. Novi ekumenski položaj početkom 21. stoljeća⁷

Generalni tajnik dr. Samuel Kobia konstatira da je osnivanje EVC 1948. najvažniji čin u ekumenskoj povijesti 20. stoljeća. U šezdeset godina od osnivanja ekumenska se okolina jako promijenila. Među te promjene mogu se ubrojiti sljedeće: različitost i množenje denominacija i ne-denominacijskih Crkava (osobito nakon 1980. godine), rast pentekostalnih i karizmatičkih pokreta te rast dvostranih ekumenskih dijaloga. Ekumenizam 20. stoljeća u velikoj je mjeri nosio pečat pokreta.

Početkom 21. stoljeća ekumenski je dijalog dobro afirmiran. Pojedine pentekostalne i evangelikalne zajednice koje su dugo vremena ustrajavale na protuekumenskom gledištu počele su se otvarati ekumenskom dijalogu. Nastao je Globalni kršćanski forum (*Global Christian Forum*) s ciljem da se proširi krug suradnje. Forum je široka ekumenska platforma koja povezuje EVC, rimokatolike, pravoslavce, pentekostalce i evangelikalce u djelovanju i dijalogu. Time na svoj način priznajemo da Duh djeluje u različitim crkvenim stvarnostima i da zato moramo slušati jedan drugoga, konstatira dr. Kobia.

6 S. KOBIA, Address to the General Synod of the Protestant Church in the Netherlands, vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/11-04-08-address-to-the-general-synod-of-the-protestant-church-in-the-netherlands.html> (10.10.2009).

7 U ovom poglavlju oslanjam se na predavanje koje je generalni tajnik EVC Rev. Dr. Samuel Kobia imao 23.08.2004. u Seulu: Rev. Dr. Samuel KOBIA, New vision and challenges to ecumenism in the 21st century, vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/17-11-06-new-visions-and-challenges-to-ecumenism-in-the-21st-century.html> (10.10.2009).

Crkvena okolina neprestano se mijenja. Evropski protestantizam bio je glavni stup ekumenskog pokreta u 20. stoljeću općenito, a osobito EVC. Potkraj prošloga stoljeća evropski je protestantizam počeo stagnirati, a to će imati posljedice za ekumenizam u ovom stoljeću. S druge strane kršćanstvo doživljava procvat u Africi, Aziji i Latinskoj Americi (na Karibima). Težište se kršćanstva pomiče na južnu hemisferu pa će i ta činjenica utjecati na ekumenizam u 21. stoljeću.

Protestanti, u prvom redu evropski protestanti, bili su glavni nositelji ekumenskog pokreta i pokretačaka snaga u stvaranju EVC i mnogih drugih tijela – regionalnih ekumenskih organizacija, nacionalnih vijeća Crkava te međunarodnih ekumenskih organizacija (npr. Svjetskog studentskog kršćanskog saveza, YMCA). No, kako rekosmo, protestantizam u Evropi se mijenja, broj članova opada, a opada i njihov utjecaj na državu. Time se pogoršavaju i financijski uvjeti.

Drugi stup ekumenskog pokreta jest Sjeverna Amerika gdje je položaj u pojedinim pogledima veoma različit, a u drugima sličan. Glavne Crkve (mainline Churches) doživljavaju opadanje članstva pa je zato otežano i financiranje. Karakteristična američka (SAD) pojava jest rast ne-denominacijskih mega-Crkava. Slične poteškoće – opadanje broja članova i financijska nesigurnost – ima i rimokatolička Crkva, osobito u zemljama sjeverne hemisfere. Promjene doživljavaju i pravoslavne Crkve; onima u istočnoj Evropi propast je komunizma donio nove šanse za rast. Promijenili su se i odnosi prema političkim vlastima. Osim toga pojavila se »konkurencija« od strane zapadnih misionara.

Dok u Sjevernoj Americi i Evropi institucionalni protestantizam slabi kršćanstvo doživljava snažan rast u zemljama svjetskoga Juga. Posvuda nastaju nove Crkve, npr. u Africi i Aziji. Korejska Crkva postaje važan čimbenik u misionarskoj djelatnosti; njihovi misionari djeluju u drugim dijelovima Azije, Afrike, Srednjega Istoka i Evrope. Tako utvrđujemo da se središte kršćanstva pomiče na Jug. Živahan rast Crkava surećemo i u Sjevernoj Americi i Evropi, što se prvenstveno događa u tzv. »mega-Crkvama« i u evangelikal-

no-pentekostalnim krugovima. Pojedine članice EVC isto su se tako približile evangelikalno-pentekostalnom načinu djelovanja. Time te članice pokušavaju odgovoriti na sve veću »konkurenciju« koju doživljavaju s njihove strane. To osobito vrijedi za Latinsku Ameriku, za područje Kariba i za Afriku.

Postavlja se pitanje koliko su Crkve na južnoj hemisferi spremne preuzeti odgovornost u toj ulozi središta kršćanstva. Kakvo će kršćanstvo nastati u tim sredinama, u prvom redu što se tiče traženja vidljivog jedinstva i ekumenske socijalne odgovornosti? Činjenicu da će se sredinom 21. stoljeća težište kršćanstva pomaknuti na južnu hemisferu potvrđuju i statistički podaci koje donosi *World Christian Encyclopedia* (David Barrett):

	1990	2025	2050
SVIH KRŠĆANA	2 milijarde	2.6 milijarde	3 milijarde – većina od njih bit će u Africi, slijede Latinska Amerika /Karibi, Azija, Evropa i Sjeverna Amerika
Evropa	560 milijuna	555 milijuna	
Latinska Amerika / Karibi	480 milijuna	640 milijuna	
Afrika	360 milijuna	633 milijuna	
Azija	313 milijuna	460 milijuna	
Sjeverna Amerika	260 milijuna		

Mada demografski trendovi sami po sebi ne govore sve o kršćanstvu u 21. stoljeću, oni svejedno upozoravaju na neke važne čimbenike u ekumenizmu budućnosti. Jedan je od njih taj da će trebati ozbiljnije uvažavati teologe južne hemisfere i dozvoliti im veći utjecaj na ekumensku misao. Drugi je čimbenik taj da se ekumenski ustaljene (established) i razvijene Crkve (npr. luterani, reformirani, pravoslavci, rimokatolici, metodisti itd.) suočavaju s nejasnim i neformiranim odnosima između nastajućih pentekostalnih i karizmat-skih zajednica koje imaju snažan utjecaj na njihove članove (na ekumenske Crkve) i na oblike bogoslužja. Pentekostalci, evangelikalci

i karizmatske skupine morat će barem na lokalnoj razini uspostaviti odnose prema ustaljenim ekumenskim sustavima.

Nabrojene činjenice iziskuju postavljanje novih temelja ekumenskim nastojanjima u 21. stoljeću, koji će temelji ići dalje od tradicionalnoga dvostranog dijaloga i zahvatiti lokalne duhovne potrebe. Sljedeći je čimbenik potreba za međureligijskim dijalogom: ekumenizam u 21. stoljeću morat će voditi računa o tome da živimo u multireligijskoj okolini (multi-faith context). Zato će trebati razmišljati o konceptu širega ekumenizma te o produbljivanju međucrkvnenog i međureligijskoga dijaloga i odnosâ. Ekumenski pokret ima neodgodivu zadaću da pomogne razjasniti nesporazume između kršćana i muslimana, jer su obje strane podjednako slabo obaviještene jedna o drugoj. EVC misli da je međureligijski dijalog značajan dio njegovih ekumenskih zadaća i da može doprinijeti smanjenju napetosti između tih dviju velikih religija.

Ključni elemenat ekumenizma u 21. stoljeću bit će također vizija koja će se usredotočiti na život (life-centred vision). Prethodni generalni tajnik EVC Konrad Raiser zapisao je: »Postalo je jasno da je perspektiva 'svega naseljenog svijeta' još uvijek previše ograničena, jer se temelji na tradicionalnom, na čovjeka usredotočenom pogledu na svijet i povijest. Velika zadaća pred kojom stoji ekumenski pokret jest nužnost da razvije razumijevanje *oikumene* usredotočeno na život (life-centred), koja oikumena obuhvaća sve što je Bog stvorio.«⁸ Usredotočenost na život jest korijen kršćanskoga razumijevanja Boga, čovječanstva i svijeta kao i duhovnosti i etičkih normi.

EVC posljednjih je godina uložilo mnogo truda u proširenje ekumenske zajednice (fellowship) s ciljem da ponudi ruku evanđelikalcima i pentekostalcima te da ojača suradnju s rimokatoličkom Crkvom. Za to će možda trebati napraviti kakav kompromis, npr. promijeniti uvjete za članstvo. Spomenuti su trendovi pokrenuli procese koje u EVC nazivaju »transformiranjem (re-configuration) ekumenskog pokreta«. Postavlja se temeljno pitanje: da li će »pokret« (movement) kao koncept i praksa davati pečat i ekumenizmu 21. stoljeća ili će osnova za razvoj ekumenske prakse biti naglasak na

8 Konrad RAISER, *To Be the Church: Challenges and Hopes for a New Millenium*, Geneva, WCC Publications, 1997, str. 19.

duhovnosti i duhovnim darovima. Glavna karakteristika ekumenizma ovoga stoljeća zasigurno će biti sposobnost slušanja: radi se o tome da slušamo što Duh govori Crkvama u različitim mjestima i položajima, ali i o tome da slušamo jedan drugoga. Slušati treba naučiti: slušati vjernike drugih Crkava, članove drugih vjera, one koji ne vjeruju i one s kojima se ne slažemo.

Dok razmišljamo o tome kakav će biti ekumenizam u stoljeću koje je započelo moramo voditi računa o snažnoj čežnji za duhovnošću i traženju smisla života. Sve više ljudi, osobito mladih to dvoje traže izvan ustaljenih Crkava i religija. Stare oblike religije doživljavaju kao prazne i traže nešto što ima »supstanciju«. Moramo se zapitati zašto tradicionalne religije ne mogu utažiti tu čežnju i traženje.

Generalni tajnik dr. Samuel Kobia upozorava na opasnost sebične duhovnosti kojoj je cilj samo traženje harmonije sa svijetom ili s prirodom (npr. new age). Takva se duhovnost vrlo rijetko zanima za socijalne, civilne, političke ili gospodarske dimenzije svijeta. Prema njemu našem je vremenu potrebna »duhovnost borbe« (spirituality of combat) koja motivira ljude za transformiranje društva. Takva je duhovnost karakteristična za afričku »crnu teologiju« i latinsko-američku »teologiju oslobođenja«; obje te teologije postavljaju se na stranu siromašnih. U ekumenskoj teologiji već je dugo prihvaćena ideja Božje prioritete odluke (preferential option) za siromašne i ugnjetavane. Kršćani na svjetskom Sjeveru i Jugu trebali bi graditi na kontekstnim teologijama. Baveći se pitanjima pravednosti, mira i pomirbe u praksi ostvaruju svoju ekumensku i socijalnu odgovornost. Našem je vremenu potrebna takva duhovnost koja ozbiljno shvaća realni svijet i lokalne izazove i ne miruje dok ih ne razriješi. Duhovnost može imati za polazište dubok susret sa sobom, ali od samoga početka mora biti spremna da se pomakne s onu stranu sebe u zajednicu, a od zajednice prema djelovanju u svijetu koji Bog ljubi. Zaključna konstatacija generalnog tajnika EVC glasi: Traženje vidljivog jedinstva mora i dalje biti krajnji cilj ekumenskih napora u 21. stoljeću. Na tom će putu prema jedinstvu prvo mjesto imati teologija, ali će važan elemenat biti i empirična dimenzija ekumenizma.

3. Zadaće Ekumenskog vijeća Crkava u budućnosti

Nastankom novih oblika višestrane suradnje (multilateralizma) i ekumenizam će u okviru EVC dobiti veće značenje za Crkve i ekumenske sugovornike u njihovu traženju vidljivoga jedinstva. EVC jest vrlo dobro višestrano oruđe (multilateralni instrument) za postizanje toga cilja. Na osnovi 9. svjetskoga skupa u Porto Allegreu (2006) nastala je nova programska struktura i nov pogled na djelovanje toga ekumenskog instrumenta. Za opis djelovanja EVC najadekvatnijom se čini grčka riječ *oikumene* od koje dolazi izraz ekumenizam. Primarno značenje te riječi jest »kućanstvo« (također: »dom«, »kuća«, »obitelj«, engl. household). EVC kao jedinstvena svjetska zajednica (fellowship) Crkava pozvano je da igra vodeću ulogu unutar šire ekumenske zajednice koja je dio ljudske obitelji (household) i ima samo jedan zajednički dom. Tu činjenicu možemo predočiti pomoću tri koncentrična kruga: ekumensku zajednicu okružuje ljudska obitelj (household), nju okružuje zajednički dom u kojem svi živimo. Tom slikom možemo opisati tri žarišta rada i samorazumijevanja EVC.⁹

3.1. Ekumenska zajednica (community) – »Punije ostvarivanje kršćanskog jedinstva«

Glavna je zadaća EVC pomoć Crkvama u traženju jedinstva i u nastojanjima da se zajednički djeluje i zajednički svjedoči za evanđelje. Aktivnosti EVC bit će usmjerene u zajedničko traženje vidljivoga jedinstva i u nove oblike misija. Generalni tajnik dr. Kobia ovako komentira tu točku: »Iako je ekumenski pokret osjetno napredovao, nejedinstvo Crkava ostaje kao prepreka i sablazan. Priznajemo da je Crkva jedno u Kristu, ali teško nalazimo zajedničku misao o tome što to znači. Crkve prečesto ostaju podijeljene u pogledu temeljnih teoloških i etičkih pitanja, a i zbog sjećanja na sporove koji su se dogodili u prošlosti. Snage grijeha i dioba poput rasizma te

9 U ovom se poglavlju oslanjam na: Samuel Kobia, Called to be one - Churches Together in Britain and Ireland. Senior Representatives Forum, 02.05.2007; vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/called-to-be-one.html> (10.10.2009).

naglašavanja etničkog i nacionalnog identiteta isto tako ugrožavaju jedinstvo.

Prošle skupštine EVC prihvatile su tekstove koji daju viziju ili ukazuju na kvalitetu 'jedinstva koje tražimo' u ovom vremenu. U skladu s tim je i 9. skupština u Porto Allegreu prihvatila tekst: *Pozvani smo da budemo jedna Crkva – Poziv Crkvama da obнове svoju predanost traženju jedinstva i produbljenju dijaloga*. Time je skupština pozvala Crkve da zajednički nastave put i na taj način naprave nov korak prema vidljivom jedinstvu.« Dr. Kobia dalje ustanovljuje da je tijekom godina narastao broj onih koji se uključuju u ekumenski pokret. Osim Crkava to su regionalne ekumenske organizacije, nacionalna vijeća Crkava, svjetske kršćanske zajednice, agencije i međunarodne ekumenske organizacije koje se posvećuju posebnim sektorima.

Obilježavanje stogodišnjice misijske konferencije u Edinburghu (1910) isto će tako dati poticaj za takvo razumijevanje misija i evangelizacije koju će moći prihvatiti Crkve članice i ekumenska tijela. EVC želi kroz učešće mladih u svim aktivnostima Vijeća formirati novu generaciju ekumenista. Ekumenski institut Bossey blizu Ženeve svojim aktivnostima omogućuje koncentrirano i ozbiljno ekumensko obrazovanje.

3.2. Ljudska obitelj – »Budimo susjedi svima«

Izraz »biti svima susjedi« nalazi se u poslanici skupa u Porto Allegreu. Aktivnosti EVC bit će usmjerene u prevladavanje opasnosti i prijetnji koje dijele ljudsku zajednicu i djelovanju za mir i zajedničko dobro na osnovi zajedničkih vrednota pravednosti i jednakosti. Život zajednice može biti izložen pritisku različitih unutarnjih i vanjskih snaga. Spomenimo AIDS, nasilje, siromaštvo i preseljavanje ljudi. Želimo li pomoći zajednicama u njihovu ozdravljenje na sve to moramo biti spremni odgovoriti. EVC predano je jačanju sposobnosti Crkava da izgrađuju zdrave zajednice. Zdrave zajednice žive zdrav život, a njihova prisutnost i njihove aktivnosti jačaju zdravlje u svim pogledima.

EVC ima dugu tradiciju sudjelovanja u međureligijskom (interreligioznom) dijalogu. Došli smo do točke kad je potrebno novo samorazumijevanje kršćanstva usred drugih religija. Zato će se Vijeće zalagati da formulira teološko razumijevanje različitih religija i formira nov kodeks postupanja kod konverzija. EVC priprema *Ekumensku izjavu o pravednom miru*. Na 9. skupu postignuto je suglasje da se zaključak *Desetljeća za prevladavanje nasilja* obilježi Međunarodnim ekumenskim mirovnim skupom (Convocation) na temu »Slava Bogu i mir na zemlji«, koji bi se trebao održati u svibnju 2011. Središnji čin skupa bit će prihvaćanje Ekumenske izjave o pravednom miru. U pripremi na taj skup Crkve bi se trebale učiti stvarati takvu kulturu koja bi bila alternativa prevladavajućoj kulturi nasilja.

3.3. Posvećivati veću brigu svemu stvorenom – »Zajednički dom«

Jedan od ciljeva Vijeća jest pomagati Crkvama da očuvaju i štite zemlju i ljude na njoj. Tako će i njegove aktivnosti biti usmjerene u stvaranje prakse i kulture očuvanja života, u što treba uložiti zajedničke napore. Crkve će raspravljati o tvrdnji da je osiromašivanje ljudi i uništavanje okoliša posljedica načina kako se stvara i dijeli bogatstvo. Zauzimat će se za promjene uzoraka proizvodnje i životnoga stila kako bi se smanjile emisije stakleničkih plinova. Pomagat će ljudima koje su već pogodile klimatske promjene da se njihov glas više čuje. Jedna od najnovijih ekumenskih mreža jest Ekumenska mreža za vodu (Ecumenical Water Network) koja povezuje Crkve i druge partnere oko pitanja prava na vodu. Mreža pomaže Crkvama u njihovu zauzimanju da bi svi ljudi imali pravo na vodu. EVC stvorit će također platformu za jačanje svijesti kakve opasnosti za život predstavljaju genski inženjering i druge nove tehnologije. Zauzimajući se za to da znanost i tehnologija očuvaju poštovanje prema svetosti Božjega svijeta Vijeće ističe ono što služi životu.

Svaki se od tri spomenuta naglaska na svoj način tiče svih programa i projekata Vijeća i govore o tome da Vijeće nije samo agencija Crkava-članica, već zajednica (fellowship) Crkava. Ekologija ima veliko značenje za novu artikulaciju ekumenske vizije u doba glo-

balizacije. Godine 1974. EVC započelo je zagovarati promjenu paradigme. Umjesto koncepta ljudskoga razvoja kao cilja trebao bi se postaviti novi cilj: pravedno, participatorno i održivo (sustainable) društvo. Taj je pomak u zadaće društva svrstao postizanje ravnoteže između ekonomije i ekologije. Deset godina kasnije članice EVC uključile su se u koncilijarni proces o *Pravednosti, miru i očuvanja svega stvorenoga*. Na taj su se način usredotočile na tri teme koje su istodobno i najneodgodivije i međusobno povezane stvari čovječanstva na početku 21. stoljeća.

U okviru toga procesa EVC započelo je 1990. sustavno raditi na pitanju klimatskih promjena. Članice su pritom došle do spoznaje da su klimatske promjene najtješnje povezane s razvojem. Jedna od posljedica klimatskih promjena jest i siromaštvo. Rad EVC na području ekonomske pravednosti zato se koncentrira na bogatstvo, siromaštvo i ekologiju. Metode koje današnje društvo primjenjuje za povećavanje bogatstva jesu kontraproduktivne i doprinose još većoj nejednakosti i uništavanju okoliša. Pokušaj iskorjenjivanja siromaštva preko gospodarskog rasta potpuno se izjalovio.¹⁰

Tema »kulture života« bila je odlučujuća u nastojanjima da se iznova artikulira ekumenska vizija u doba globalizacije. U središtu je ideja Božjega »kućanstva života« (God's household of life). Teološke temelje takve vizije ekumenizma (*oikoumene*) kao napučene i zemlje primjerene za život nalazimo prvenstveno u trinitarnoj teologiji koja je u središtu pravoslavne tradicije i usidrena u apostolskoj vjeri rane Crkve. Pravoslavna trinitarna teologija imala je odlučujuće značenje za razvoj ekumenske teologije stvaranja, koja je nezamjenjiv element u potrebnom transformiranju teologije.

Govoreći na 9. generalnom zasjedanju EVC 2006. u Porto Allegreu o Božjoj milosti koja preoblikuje dr. Kobia je naglasio: »Unutar te dimenzije duhovnosti zahvalan sam našoj pravoslavnoj braći i sestrama jer pomažu da ekumenski pokret dosljednije priznaje dimenziju zemlje i prirode. Ne uključuje li činjenicu da smo dio svega stvorenoga, naša je duhovnost osiromašena za ključnu di-

10 S. KOBIA, Faith commitment to poverty eradication - a Christian perspective (Religious leaders conference, Cologne); vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/religious-leaders-conference-cologne.html> (10.10.2009).

menziju; kao su-stvoritelji mi smo u najbližijem odnosu s Božjom zemljom i svim što je na njoj. (...) Posebno upozoravam na izazov koji za ovaj planet, biljni i životinjski svijet na njemu predstavlja klimatske promjene. (...) Podijeljenom svijetu potrebna je Crkva koja živi kao jedno Kristovo tijelo. (...) Ovom planetu na kojem je život ugrožen potrebna je Crkva koja živi jedinstvo u različitosti kao znak i predosjećaj životne zajednice kakvu želi Bog – Božje kućanstvo života (household of life), napućena zemlja, oikoumene. (...) Iako nas razlike ponekad dijele duboko u srcima dobro znamo da pripadamo jedan drugome. Krist želi da budemo jedno. Stvoreni smo kao jedno čovječanstvo i jedna zajednica na jednoj zemlji u snazi Božje milosti.«¹¹

3.4. Misijska djelatnost¹²

Položaj se od misijske konferencije u Edinburghu (1910) jako promijenio. Debata o misijama u 20. stoljeću odvijala se u pozadini konflikta između kapitalizma i socijalizma u razdoblju između 1918. i 1989. Od te godine dalje živimo u razdoblju jednostrano polariziranog svijeta u kojem prevladava jedna svjetska velesila (SAD). Nastankom novih sila u Istočnoj Aziji i s razvojem u Evropi i Latinskoj Americi politički će se kontekst sljedećih desetljeća mijenjati. Suočavamo se s globalizacijom koja ima kako gospodarske tako i kulturne posljedice. Neke od njih krajnje su opasne za čovječanstvo i svijet. Istodobno se duboko promijenila i »okolina« kršćanstva, osobito ubrzanim rastom novokarizmatičkih Crkva u posljednjih trideset godina. Utvrde kršćanske duhovnosti pomaknule su se prema Jugu i Istoku, mada formalna središta moći još neko vrijeme ostaju na svjetskom Sjeveru. Kakvi su dakle prioriteti misija u ovoj generaciji?

11 S. KOBIA, Faith commitment to poverty eradication - a Christian perspective (Religious leaders conference, Cologne); vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/religious-leaders-conference-cologne.html> (10.10.2009).

12 Oslanjam se na sljedeće predavanje generalnoga sekretara EVC: S. KOBIA, Faith commitment to poverty eradication - a Christian perspective (Religious leaders conference, Cologne); vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/religious-leaders-conference-cologne.html> (10.10.2009).

Dva nam događaja mogu pomoći da naslutimo prioritete za kršćansko svjedočenje. Prvi je događaj već iza nas, a ni drugi nije daleko. U studenom 2007. održan je prvi susret Svjetskog kršćanskog foruma (Global Christian Forum). Radilo se o pokušaju kako na svjetskom nivou stvoriti prostor dijaloga za predstavnike većih kršćanskih Crkava i pokreta. Pozvano je bilo mnogo više Crkava i misijskih pokreta nego 1910. Najdinamičnije misijske pokrete susrećemo među kršćanskim tradicijama koje nisu zastupljene u dosadašnjim ekumenskim strukturama. EVC zato mora pronaći nove oblike susretanja i dijaloga da dođe do izraza i afirmira se duhovna revolucija koju su uzrokovali pentekostalni i karizmatski pokreti i Crkve. To je preduvjet da Vijeće s njima započne plodonosan teološki dijalog o prioritetima i uređenju u misijama. U tom nam je smislu potreban novi »Edinburgh« i samo se možemo nadati da će obilježavanje obljetnice (2010) biti korak u tom pravcu.

Za 2011 priprema EVC skup o pravednom miru (*Convocation on just peace*). Tim će skupom završiti *Desetljeće za prevladavanje nasilja*. Riječ je o prioritetu u kontekstu današnjega svijeta u kojem se na svim nivoima pojavljuje napast da se opravdava korištenje nasilja u sporovima. Religije – kršćanstvo također – sve se više zloupotrebljavaju za dolijevanja ulja na vatru sporova čime se, uz apsolutiziranje nekih tema, još više povećavaju uništavajuće posljedice sporova. Fundamentalisti svih religija, kršćanske također, pridružuju se ideološkim i nacionalističkim fundamentalistima pomažući im u preuzimanju vlasti i moći. Takvim se težnjama treba nužno oduprijeti jer se radi o jednoj od najvećih napasti kojoj je bio izložen i naš Gospodin na početku svoga djelovanja. EVC zato poziva sve kršćane da se bore protiv logike i ideologije nasilja, protiv struktura i tradicija, gospodarskih i političkih sustava koji podržavaju i povećavaju nasilje i uništavanje čovječanstva i svega što je Bog stvorio.

I misije treba razumjeti i provoditi na način koji neće povećavati mržnju i nasilje. Pojedine metode treba odbaciti pa makar kratkoročno i bile izrazito »učinkovite«. Misije se moraju odvijati »na Kristov način« ili ih treba postaviti pod pitanje. EVC želi raditi na tome da afirmira bolju teoriju i praksu neagresivnog i nenasilnog

oblika evangelizacije ili naviještanja. Hrabro svjedočenje za Krista i za Božje kraljevstvo mora ići uvijek u korak s poštovanjem prema muškarcima, ženama i djeci svih uvjerenja, jer su svi stvoreni na Božju priliku. Zbog toga razloga EVC želi zajedno s rimokatoličkom, evangeličkom i pentekostalnim Crkvama postaviti pravila ponašanja (code of conduct) u konverzijama. Današnje misije u globaliziranom svijetu uključuju otklanjanje dioba među kršćanima, izgradnju zajednica koje liječe i rade na pomirenju, otklanjaju svako opravdavanje nasilja i zalažu se za mir koji je Božji dar i šire evanđelje na Kristov način.

Zaključak

U predstavljanju zadaća i poteškoća s kojima se danas susreće EVC svjesno sam se oslonio prvenstveno na tekstove ispod pera glavnoga sekretara Vijeća (Rev. Dr. Samuel Kobia) koji već po svojoj funkciji dobro poznaje sadašnji ekumenski trenutak i stanje Vijeća. Završit ću dvama odlomcima koji otkrivaju da je unatoč poteškoćama pun optimizma i nade koja počiva na vjeri da je buduće jedinstvo dio »Božjega plana« koji neće propasti: »Kršćani širom svijeta došli su do ove spoznaje: ako smo povezani i ako radimo zajedno kao jedno, to jača naše služenje Kristu i svjedočenju za Nj. Plod jednostoljetnoga dijaloga, suradnje i rastuće zajednice (*koinonia*) jest taj da je duh ekumenizma živ u svim našim Crkvama. (...) Budući da je jedinstvo Božji dar Crkvi, još snažnije osjećamo bol podijeljenosti i još nam više smetaju ideološke prepirke, zato još gorljivije molimo da Duh Sveti donese izlječenje Kristovu tijelu. Posljednjih godina upravo je »izlječenje« (healing) postalo stalna tema ekumenskih konferencija i skupova.«¹³ Obraćajući se Benediktu XVI. prilikom susreta u Vatikanu 16. lipnja 2005. generalni sekretar dr. Samuel Kobia ponovno je istakao svoju ekumensku nadu: »Došli smo do spoznaje da je naša vjera djelotvornija i življa ako je živimo zajedno s braćom i sestrama u Kristu, da je naše naviještanje i proročko svjedočenje, naša misija i

13 S. KOBIA, Global challenges to North American Christians, vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/26-07-05-global-challenges-to-north-american-christians.html> (10.10.2009).

služenje učinkovitije ako možemo moliti, ispovijedati vjeru, govoriti i djelovati zajedno i ne svatko za sebe. Zato se na kraju vraćam temi jedinstva. U krštenju nas je Krist učinio svojim. Postavši njegovima On nas je nerazdvojno povezao sa sobom i među sobom. Naša je veza jedinstva neuništiva, jer nema korijen u nama, već u Kristu. Jedno smo u Kristu. Nek svi kršćani zajedno mole i rade da to naše jedinstvo postane vidljivo pred čitavim svijetom!¹⁴

---

14 S. KOBIA, Address to His Holiness Pope Benedict XVI. (16.06.2005); vidi: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/16-06-05-address-to-his-holiness-pope-benedict-xvi.html> (10.10.2009).

ECUMENICAL COUNCIL OF THE CHURCHES: MAIN TASKS AND DIFFICULTIES

Summary

In the presentation of the tasks and difficulties that WCC is facing today I relied purposely on the texts of the secretary general of the WCC (Rev. dr. Samuel Kobia) who by his function knows in a satisfactory manner the present ecumenical moment and the state of the Council. I will conclude with two of his texts that reveal that in spite of difficulties he is full of optimism and hope relying on the faith that the future unity is a part of the “plan of God” that will not perish: “Christians throughout the world reached this understanding: if we are bound, and if we work together as one, our serving of the Christ and testimony for him is reinforced. The fruit of a hundred years of dialogue, collaboration and growing community (koinonia) is that now the spirit of ecumenism is alive in all our Churches. (...) Since the unity is God’s gift to the Church, we strongly feel the distress of the separations, and we are all the more disturbed by ideological disputes, therefore we pray more ardently that Holy Ghost might bring healing to the body of Christ. In the last years, “healing” became the constant theme of ecumenical conferences and meetings”.¹⁵ Addressing pope Benedict XVI during a meeting in Vatican, on 16th July 2005, secretary general dr. Samuel Kobia stated again his ecumenical hope: “We understood that our faith is more efficient and alive if we live it together with brothers and sisters in Christ, that our proclamation and prophetic testimony, our mission and serving are more efficient if we can pray, profess faith, speak and act together, not only individually. Therefore at the end, I return to the theme of unity. In Baptism Christ made us his own. With this appurtenance He inseparably tied us to Him as well to each other. Our relationship of unity is indestructible, since it is not rooted in us, but in Christ. We

---

15 S. Kobia, Global challenges to North American Christians, see: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/26-07-05-global-challenges-to-north-american-christians.html> (10.10.2009).

---

are one in Christ. Let all the Christians pray together and work together so that our unity might become visible to the whole world".¹⁶

Key words: Church, dialogue, ecumenism.

---

16 S. Kobia, Address to His Holiness Pope Benedict XVI. (16.06.2005); see: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/speeches/16-06-05-address-to-his-holiness-pope-benedict-xvi.html> (10.10.2009).